

1.
Χώρισε τις **προτάσεις** του κειμένου.

2.
Βρείτε το **Υποκείμενο** των **προσωπικών ρημάτων** κάθε πρότασης.

3.
Βρείτε το **Υποκείμενο** των **απρόσωπων ρημάτων** ή **εκφράσεων**³.

4.
Ποια **αχώριστα μόρια** είναι **λαϊκά**;

5.
Ποια **αχώριστα μόρια** είναι **λόγια**;

6.
Με ποιον **τρόπο αναπτύσσεται** η παράγραφος / Με ποιον τρόπο είναι αναπτυγμένες οι λεπτομέρειες της παραγράφου / Με ποιον τρόπο αναπτύσσεται η θεματική περίοδος της παραγράφου;

1.
α) Υπογραμμίζω τα ρήματα
β) Κυκλώνω τους παρατακτικούς¹ και υποτακτικούς² συνδέσμους, καθώς και τις αντωνυμίες που εισάγουν Δευτερεύουσα πρόταση. Από αυτά ξεκινούν πάντοτε προτάσεις.
γ) Σημειώνω από μία κάθετη γραμμή στην αρχή και το τέλος κάθε πρότασης, η οποία περιέχει πάντοτε ένα μόνο Ρήμα.

2.
α) Χωρίζω προτάσεις.
β) Εντοπίζω το ρήμα της πρότασης και ρωτάω “ποιος / ποιοι;” κάνουν αυτό που λέει το ρήμα. Το Υποκείμενο των προσωπικών ρημάτων βρίσκεται πάντα σε πτώση ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ.

3.
α) Χωρίζω προτάσεις
β) Εντοπίζω το απρόσωπο ρήμα ή την απρόσωπη έκφραση μίας πρότασης.
Το Υποκείμενο του απρόσωπου ρήματος ή της έκφρασης αυτής είναι η Δευτερεύουσα Ονομαστική Πρόταση που την ακολουθεί.

4.
Τα “α-”, “αν-”, “ανα-”, “ξε-”, π.χ. *άκακος, ανούσιος, αναμένω, ξενυχτώ*.

5.
Τα “αρχι-”, “αμφι-”, “απο-”, “δια-”, “διχο-”, “δυσ-”, “εισ-”, “εκ- / εξ-”, “εν- / εμ- / εγ- / ερ- / ελ-”, “επι- / επ- / εφ-”, “ημι-”, “κατα-”, “περι-”, “προσ-”, “συν-”, “υπο- / υφ-”

6.
- Αιτιολόγηση
- Αίτιο - Αποτέλεσμα
- Παράδειγμα
- Διαίρεση [*βρίσκω διαιρετέα έννοια + μέρη διαίρεσης*]
- Αναλογία [*βρίσκω τα μέρη της μεταφορικής σύγκρισης*]
- Σύγκριση – Αντίθεση [*βρίσκω τα μέρη της κυριολεκτικής σύγκρισης*]
- Ορισμός [*βρίσκω οριστέα έννοια + γένος + διαφορές σε σχέση με τα άλλα μέλη του γένους*]
Τεκμηριώνω με χωρία την όποια επιλογή μου!

¹ α. συμπλεκτικοί: και, κι, ούτε, μήτε, ουδέ, μηδέ
β. αντιθετικοί: αλλά, μα, παρά, όμως, ωστόσο, ενώ, μολονότι, αν και, μόνο που
γ. διαχωριστικοί: ή, είτε
δ. συμπερασματικοί: λοιπόν, ώστε, άρα, επομένως

² - Ειδικοί: πως, που, ότι
- Βουλευτικός: να
- Ενδοιαστικοί (ή διστακτικοί): μη(ν), μήπως
- Αιτιολογικοί: γιατί, επειδή, αφού, τι (ποιητικό)
- Τελικοί: να, για να κ.τ.λ.

³ Τα απρόσωπα ρήματα α) βρίσκονται πάντα σε γ' ενικό, β) δεν έχουν μια Ονομαστική για Υποκείμενό τους και γ) ακολουθούνται από μία Δευτερεύουσα Ονομαστική Πρόταση, π.χ. *πρέπει, αξίζει, επείγει, φαίνεται, λέγεται, επιτρέπεται, απαγορεύεται, κ.τ.λ.* Οι απρόσωπες εκφράσεις σχηματίζονται συνήθως με το “είναι”+ουδέτερο επίθετο και ακολουθούνται από μία Δευτερεύουσα Ονομαστική Πρόταση, π.χ. *είναι αναγκαίο, είναι σωστό, είναι απαραίτητο, είναι σαφές, κ.τ.λ.*

7. Να εντοπίσετε τις **εγκλίσεις** των ρημάτων και να εξετάσετε τη λειτουργία τους.
8. Ποιος είναι ο **χρόνος** του χ ρηματικού τύπου;
9. Να βρείτε τα **είδη των σύνθετων** λέξεων.
10. Να γράψετε τον **πλαγιότιτλο** της χ παραγράφου.
11. Να γράψετε την **περίληψη** του κειμένου.
12. Βρείτε την **φωνή** του χ ρηματικού τύπου.
13. Βρείτε την **συζυγία** του χ ρηματικού τύπου.
7. Οριστική: Δηλώνει το πραγματικό, το βέβαιο, την αντικειμενικότητα.
Υποτακτική (να / ας + Ρήμα): Δηλώνει επιθυμία, αίτημα, προσταγή κ.ά.
Προστακτική: Δηλώνει αίτημα, απαίτηση, προσταγή κ.ά.
8. Αυτό που λέει το ρήμα
- Ενεστώτας: γίνεται τώρα
- Παρατατικός: χτες πολλές φορές γινόταν
- Αόριστος: χτες μία φορά έγινε
- Συνοπτικός / Στιγμιαίος Μέλλοντας: αύριο μία φορά θα γίνει
- Εξακολουθητικός Μέλλοντας: αύριο πολλές φορές θα γίνεται
- Παρακείμενος: τώρα ή χτες έγινε
- Υπερσυντέλικος: χτες είχε γίνει
- Συντελεσμένος Μέλλοντας: αύριο θα έχει γίνει
9. - παρατακτικά σύνθετα: τα συνθετικά μέρη ανήκουν στο ίδιο μέρος του λόγου και εννοείται μεταξύ τους ένα "και", π.χ. *μαχαιροπύρουνο* = *μαχαίρι και πυρουνό*
- προσδιοριστικά σύνθετα: το πρώτο συνθετικό προσδιορίζει το δεύτερο, π.χ. *ξινόμηλο*
- κτητικά σύνθετα: εννοείται "εκείνος που έχει...", π.χ. *γαλανομάτης* = *εκείνος που έχει γαλανά μάτια*
- αντικειμενικά σύνθετα: το ένα συνθετικό μέρος είναι ρήμα και το άλλο ουσιαστικό, π.χ. *κοσμηματοπώλης* = *κόσμημα + πουλώ*
10. α) Εντοπίζω τη θεματική περίοδο της παραγράφου.
β) Γράφω τον πλαγιότιτλο βασισμένος / -η στη Θ.Π, σε 7-8 λέξεις το πολύ.
11. α) Υπογραμμίζω τις βασικές ιδέες του Κειμένου. Για μία περίληψη 100 λέξεων πρέπει να βρω το πολύ 10 σύντομες πληροφορίες
β) Τις διατυπώνω με δικά μου λόγια σε μικρές προτάσεις και τις παρουσιάζω σε μία παράγραφο.
γ) Φροντίζω οι ιδέες να συνδέονται λογικά μεταξύ τους, ώστε ο αναγνώστης να κατανοήσει το νόημα του κειμένου μέσα από την περίληψή μου.
12. Σχηματίζω το ρήμα στο α' ενικό Ενεστώτα (=εγώ τώρα;)
Ενεργητική φωνή: Λήγει σε -ω
Παθητική φωνή: Λήγει σε -μαι
13. Α' συζυγία: Λήγει σε -ω / -ομαι
Β' συζυγία:
- α' τάξη: Λήγει σε -ώ (και κλίνεται όπως το "αγαπώ") και σε -ίμαι

- β' τάξη: Λήγει σε -ώ (και κλίνεται όπως το "μισώ") και σε -άμαι ή -ούμαι

14. Βρείτε την **διάθεση** του ρήματος.

14. Εντοπίζω πρώτα το Υποκείμενο του Ρήματος
- Ενεργητική διάθεση: το Υποκείμενο κάνει κάτι σε κάποιον / κάτι άλλο
- Παθητική διάθεση: το Υποκείμενο παθαίνει κάτι από κάποιον / κάτι άλλο
- Μέση διάθεση: το Υποκείμενο κάνει κάτι στον εαυτό του
- Ουδέτερη διάθεση: το Υποκείμενο βρίσκεται σε μία κατάσταση

15. Να βρείτε ποια **ρήματα** είναι **μεταβατικά** και ποια **αμετάβατα**.

15. Μεταβατικά: Ρήματα που έχουν Αντικείμενο (υπάρχει στην πρόταση η απάντηση στην ερώτηση "τι;")
Αμετάβατα: Ρήματα που δεν έχουν Αντικείμενο

16. Ποια μεταβατικά **ρήματα** ονομάζονται **μονόπτωτα**;

16. Μονόπτωτα είναι τα ρήματα που έχουν μόνο ένα Αντικείμενο.

17. Ποια μεταβατικά **ρήματα** ονομάζονται **δίπτωτα**;

17. Δίπτωτα είναι τα ρήματα που έχουν δύο Αντικείμενα, ένα άμεσο και ένα έμμεσο.

18. Να βρείτε το **Άμεσο** και το **Έμμεσο Αντικείμενο** σε κάθε μία από τις προτάσεις.

Άμεσο	Έμμεσο
Αιτιατική	Γενική
Αιτιατική προσώπου	Αιτιατική πράγματος
Αιτιατική	πρόθεση + Αιτιατική
Πρόταση	Γενική

19. Ποιες **μεταβατικές / συνδετικές / διαρθρωτικές λέξεις και φράσεις** χρησιμοποιούνται στη χ παράγραφο και **τι δηλώνουν / ποιες οι λογικές / νοηματικές σχέσεις** που εκφράζουν;

19. Ενδεικτικά:
-Επεξήγηση (δηλαδή, με άλλα λόγια...)
-Προσθήκη (επίσης, επιπλέον...)
-Παράδειγμα (π.χ., ενδεικτικά)
-Γενίκευση (γενικά, τις περισσότερες φορές...)
-Αιτιολόγηση (επειδή, ένας ακόμη λόγος...)
-Αίτιο – Αποτέλεσμα (γι' αυτό τον λόγο, αποτέλεσμα όλων αυτών είναι...)
-Αντίθεση (όμως, ωστόσο...)
-Ταξινόμηση (πρώτο, αρχικά...)
-Χρόνος (τώρα, τότε...)
-Προϋπόθεση (εφόσον, υπό τον όρο ότι...)
-Συμπέρασμα (επομένως, συμπερασματικά...)
-Έμφαση (αξίζει να τονιστεί, ειδικά...)
-Διάζευξη (είτε...είτε..., ή... ή...)
-Υπόθεση (αν, εάν...)
-Εναντίωση (αν και...)

20. Να σχηματίσετε τους **βαθμούς των επιθέτων** και των **επιρρημάτων**.

20. **Επίθετα:**
- θετικός
- συγκριτικός:
α) θετικός βαθμός ουδετέρου + τέρος /-α/-ο
β) "πιο" + θετικός

- υπερθετικός:

- α) άρθρο + συγκριτικός βαθμός
- β) θετικός βαθμός ουδετέρου + τάτος/-τάτη/-τατο
- γ) πολύ + θετικός βαθμός
- δ) άρθρο + πιο + θετικός βαθμός

Επιρρήματα:

- θετικός
- συγκριτικός:
- α) θέμα + -ότερα / -ύτερα
- β) πιο + θετικός
- υπερθετικός:
- α) θέμα + ότατα / -ύτατα
- β) πολύ + θετικός

21.

Να βρείτε τους **όρους σύγκρισης** στις ακόλουθες προτάσεις.

21.

- α' όρος: ουσιαστικό / επίθετο / αντωνυμία κ.τ.λ.
- β' όρος:
- α) από + αιτιατική
- β) αδύνατος τύπος προσωπικής αντωνυμίας σε γενική
- γ) "παρά"
- δ) παραλείπεται

Ανάμεσα στον α' και β' όρο υπάρχει ένα επίθετο ή επίρρημα συγκριτικού βαθμού.

π.χ. Η Λογοτεχνία είναι ευκολότερη από την Γλώσσα.
α' όρος β' όρος

22.

Να βρείτε το **είδος των αντωνυμιών**.

22.

Γραμματική σελ. 66-73

23.

Να βρείτε λέξεις που ανήκουν στην ίδια **ετυμολογική οικογένεια** με την χ λέξη του κειμένου.

23.

- Παράγωγη: Κρατώ το θέμα της λέξης και προσθέτω διαφορετικό επίθημα (π.χ. **ζω-ή** → **ζω-τικός**)
- Σύνθετη: Προσθέτω μία άλλη λέξη ή πρόθεση και αλλάζω το επίθημα μόνο αν χρειάζεται (π.χ. **ζω-ή** → **ανα-ζω-ο-γονώ**)

Κειμενικοί δείκτες στη Λογοτεχνία

1) Εκφραστικά Μέσα:

α) Σχήματα Λόγου:

- μεταφορά
- παρομοίωση
- επανάληψη
- αντίθεση
- ασύνδετο σχήμα
- ειρωνεία κ.ά.

β) Εικόνες:

- **οπτικές:** αισθητοποιούν την εικόνα ενός προσώπου/χώρου/αντικειμένου/ζώου, βοηθούν στην καλύτερη κατανόηση του χώρου, των ηρώων κ.τ.λ.
- **ακουστικές:** αισθητοποιούν έναν ήχο, αποτυπώνουν το κλίμα κ.τ.λ.
- **απτικές:** αισθητοποιούν το αποτέλεσμα του αγγίγματος
- **οσφρητικές:** αισθητοποιούν μία μυρωδιά
- **γευστικές:** αισθητοποιούν τη γεύση που αφήνει κάτι

γ) Σημεία στίξης (όχι τελεία & κόμμα!)

δ) Αφηγηματικοί τρόποι:

- Αφήγηση
- Περιγραφή
- Σχόλιο αφηγητή
- Ευθύς λόγος
- Διάλογος
- Πλάγιος λόγος

2) Ρήμα

- **Πρόσωπο**

- ο **α' ενικό πρόσωπο:** οικειότητα, εξομολόγηση, κατάθεση άποψης κ.ά.
- ο **α' πληθυντικό:** κοινή στάση/άποψη, ομαδικότητα κ.ά.
- ο **β' ενικό και πληθυντικό:** απεύθυνση στον αναγνώστη ή σε ήρωα, ευθύνη, εντολή, διδακτικό ύφος κ.ά.
- ο **γ' ενικό και πληθυντικό:** αποστασιοποιημένη παρουσίαση, συνδέεται με τον ενδοδιηγητικό παντογνώστη αφηγητή κ.ά.

- **Έγκλιση**

- ο **Οριστική:** δηλώνει ότι κάτι συμβαίνει
- ο **Υποτακτική:** δηλώνει επιθυμία / αίτημα, ότι κάτι πρέπει να γίνει κ.τ.λ.
- ο **Προστακτική:** δηλώνει προσταγή / απαίτηση / αίτημα κ.τ.λ.

3) Τίτλος

4) Γλώσσα: Ελέγχω το λεξιλόγιο

- Απλή / καθημερινή
- Επίσημη
- Επιστημονική
- Λαϊκή
- Λόγια κ.τ.λ.

5) Ύφος: Ελέγχω το λεξιλόγιο, τη στίξη, την έγκλιση, το ρηματικό πρόσωπο κ.ά.

- οικείο
- εξομολογητικό
- διδακτικό / συμβουλευτικό
- αυστηρό
- ειρωνικό
- χιουμοριστικό κ.ά.